

PROJECT LEREN VERBETEREN HELPT ZWAKKE SCHOLEN SNEL OP WEG

‘Direct aan de slag met concrete adviezen’

Het afgelopen schooljaar vernam het Christelijk College de Noordgouw, locatie Hattem dat zijn vmbo-t- en vmbo-k-afdelingen door de Inspectie werden beoordeeld als ‘zwak’. Na de eerste teleurstelling stapten directie en team over hun frustratie heen en besloten ze alle zeilen bij te zetten. Als eerste werd het project Leren verbeteren van de VO-raad ingeschakeld.

DOOR CINDY CURRÉ

“T sja, die beoordeling ‘zwak’, daar zaten we natuurlijk niet op te wachten. Ondanks het feit dat we wel dingen herkenden in het rapport van de inspectie kwam het toch nog onverwacht.” Harry Post, teamleider op de locatie Hattem van het Christelijk College de Noordgouw en tevens afdelingsleider vmbo, vertelt over de frustratie die voelbaar was op de hele school toen de inspectie haar oordeel kenbaar maakte. “We doen toch veel goed, dachten we allemaal meteen. Maar ja, daar heb je niet zo veel aan. We besloten dus al snel alle zeilen bij te gaan zetten. Ergens snapten we het ook wel.”

GEEN TIJD TE VERLIEZEN

De belangrijkste reden voor de inspectie om de vmbo-t- en de vmbo-k-afdelingen van de Noordgouw het predicaat ‘zwak’ te geven, was het feit dat de cijfers van het centraal examen structureel onder het landelijk gemiddelde lagen en het feit dat voor een aantal vakken het verschil tussen het centraal examen en het schoolexamen te groot was.

Na het inspectie-oordeel besloot de directie in juni van het afgelopen schooljaar per direct het project *Leren verbeteren* van de VO-raad in te schakelen. Post: “Onze corrector onderwijs had op een conferentie al kennisgemaakt met dit project.” En hoewel het schooljaar al verwas gevorderd, wilde de directie het verbetertraject toch nog voor de zomervakantie inzetten. “Moet dat nou nog, dachten wij eigenlijk allemaal”, aldus Post. “Niet alleen waren we allemaal inmiddels wel toe aan vakantie, maar de lessen zijn in juni natuurlijk ook anders qua inhoud dan in bijvoorbeeld oktober of maart. Ook waren de lessen van de examenklassen al gestopt. Aan de andere kant werd verteld dat dit een traject is dat snel is af te ronden en daar zag iedereen wel de voordelen van” (zie ook het kader, red.). De directie schakelde snel en informeerde per mail alle docenten over de komst van adviseur Monique Hoogduin. Zij zou in totaal zes dagen met de school gaan werken aan verbetering.

HYPOTHESE

Adviseur Monique Hoogduin startte begin juni met een telefonisch overleg met directielid Jan Soeten van de Noordgouw. Hoogduin: “Dat was een lang gesprek van een uur, waarin we bespraken hoe het traject eruit zou gaan zien, welke stukken ik nodig had en wat precies de vraag was van de school.” Hoogduin stelde vervolgens aan de hand van data uit *Vensters voor Verantwoording*, het inspectierapport, het schoolplan van de Noordgouw en van de verbeterplannen die de school zelf al had gemaakt, een hypothese op over wat er precies aan de hand zou kunnen zijn. “Deze hypothese heb ik in de rest van het traject getoetst. Dit is een belangrijk onderdeel van de werkwijze die ik voor *Leren verbeteren* hanteer.” Hoogduin begon vervolgens met de eerste van twee dagen die zij op de school heeft doorgebracht, twee keer een halve dag per afdeling.

BEVINDINGEN DELEN

“In juni, de eerste dag, begon ik wederom met een gesprek met Soeten en met de afdelingsleiders”, vervolgt Hoogduin. “We bespraken hoe ik de dagen zou gaan invullen en wat ik zag in de gegevens die ik bestudeerd had. Ook hebben zij aanvullende informatie gegeven die ik nodig had om mijn hypothese te checken.” Hoogduin vervolgde haar traject die eerste dag met klassenbezoeken van de twee zwakke afdelingen, en met gesprekken

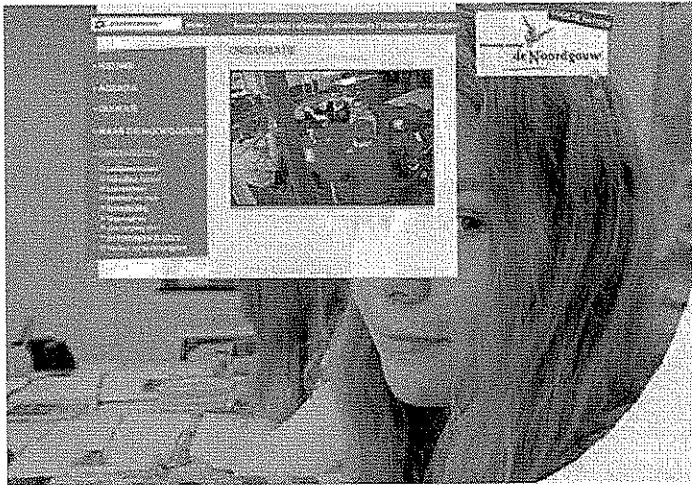
met docenten en met de zorgcoördinator. “Deze eerste dag heb ik gekeken bij allerlei verschillende vakken van zowel de onder- als de bovenbouw. Gelukkig voor mij is deze school niet al te groot, zodat ik door enkele lesbezoeken al een goed beeld kon krijgen.” Hoogduin sprak tijdens de lessen ook kort met leerlingen om een helder beeld te krijgen van de problemen op de Noordgouw. Aan het eind van dag één volgde weer een overleg met de schoolleiding, waarin Hoogduin meteen al haar eerste bevindingen deelde. Ook vroeg ze aanvullende informatie op, zoals programma’s voor toetsing en afsluiting (pta’s), voorbeelden van schoolexamens, onderbouwtoetsen en bevorderingsnormen. Een week later volgde een tweede dag die begon met het delen van Hoogduin’s eerste bevindingen aan de directie, en verder ging met lesobservaties en gesprekken met docenten. De lesobservaties waren op deze tweede dag gericht op bovenbouwvakken waarvoor de school een te laag gemiddelde laat zien voor het centraal eindexamen en op vakken waarvoor het verschil tussen centraal eindexamen en het schoolexamen te groot is. Aan het einde van de dag gaf Hoogduin een eindpresentatie voor de directie en de afdelingsleiders. Op verzoek van de directie heeft zij vervolgens ook een eindpresentatie verzorgd voor het hele team.

Voor een aantal vakken was het verschil tussen het centraal examen en het schoolexamen te groot

LESOBSERVATIES

Met name de lesbezoeken brachten heel wat teweeg op de Noordgouw, zo vertelt Harry Post. “Hoewel we als team wel gewend zijn dat er af en toe iemand in de lessen komt kijken - we zijn bijvoorbeeld bekend met collegiale visitatie - maakten sommige collega’s zich toch wel zenuwachtig. De docenten voelden het als een beoordeling en stonden in eerste instantie bepaald niet te trappelen om iemand bij hun lessen te laten kijken.” Toch waren het juist de lesbezoeken die Monique Hoogduin bijzonder hebben geholpen om een beeld te krijgen van hoe het er op de Noordgouw nu echt aan toe gaat: “Deze school heeft bijvoorbeeld een rooster met lessen die zeventig minuten duren. Daar is enkele jaren geleden voor gekozen. In combinatie met de schoolpopulatie van veel zorgleerlingen en leerlingen die erg afhankelijk zijn van een goede instructie en duidelijke aansturing bij het zelfstandig (ver)werken van de stof, blijkt echter dat dit wel erg veel vraagt van de pedagogische en didactische vaardigheden van het docententeam. Om hogere lesopbrengsten te krijgen is hier nog winst te boeken. Uit onderzoek blijkt dat leertijd en effectieve instructie belangrijk zijn voor het halen van maximale leeropbrengsten. Het voerde echter te ver om op basis van mijn ervaringen meteen te zeggen dat het lesrooster moet worden aangepast. Wel heb ik het gemeld als punt van aandacht. Verder heb ik ook gemeld dat ik het als een probleem zag dat er lessen zijn met leerlingen die totaal verschillende programma’s

VO

volgen. Differentiatie is mooi, maar in dit geval gaven docenten soms twee heel verschillende lessen."

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE ADVIEZEN

Deze twee punten van aandacht die Hoogduin de school meegaf, zijn meer gericht op de lange termijn. Het project Leren verbeteren richt zich in eerste instantie op tips en adviezen voor de korte termijn waar directie en team meteen mee aan de slag kunnen, omdat de resultaten van adviezen voor de langere termijn mindersnel zichtbaar zullen zijn. "Dat vond ik wel

lastig," vertelt Hoogduin, "want dat betekent dat je niet direct aan de slag kunt met zaken die besloten liggen in de structuur van een school. Toch heeft het me verbaasd wat ik binnen de richtlijnen van het project en binnen de beperkte tijd allemaal aan zinnige tips voor de korte termijn kon aanreken."

Ook Harry Post is van mening dat de tips van Hoogduin zeer nuttig zijn geweest. "Onze docenten kunnen meteen aan de slag met de pedagogisch-didactische adviezen. Dat vind ik heel krachtig. Zo gaf Monique aan dat onze lessen doelgerichter moeten. Ze adviseerde de docenten aan het begin van de les op het bord te zetten wat de inhoud is van de les in een aantal punten. Aan het einde van de les kun je dan terugkeren naar die doelen en kun je leerlingen laten reflecteren op die doelen. En voor taalzwakke leerlingen kunnen we bijvoorbeeld

twee moeilijke begrippen uit de les op het bord zetten." Een ander advies dat het team van Post kreeg, betrof het bekijken van de leerstof. "We moeten ons afvragen of onze lessen voldoende resultaatgericht zijn en moeten beter kijken waar we uit willen komen. Besteden we onze tijd wel aan de juiste zaken?" Ook gaf Hoogduin een suggestie voor een studiedag over het maken van toetsen die leden van het team zouden kunnen volgen. Post: "Dat gaan we zeker doen en de contacten hebben we alvast gelegd."

Leren verbeteren richt zich voornamelijk op tips voor de korte termijn waar directie en team meteen mee aan de slag kunnen

POSITIEVE INSTEEL

Na de vakantie gaan Post en zijn team direct aan de slag met de adviezen. "Het zijn hele nuttige tips, kleine stappen waarmee je concrete dingen kunt bereiken." De positieve benadering die Leren verbeteren kiest, is volgens Post een ander belangrijk pluspunt. "We hebben op onze school een team dat heel goed werk levert. Dat staat voorop, hoewel we weten dat er ook punten zijn waarop we onszelf kunnen verbeteren. Het was voor ons belangrijk dat de insteek niet was om kritiek te leveren op het team, ook niet bij de eindpresentatie. De directie wilde juist dat de docenten door dit traject meer open zouden staan voor noodzakelijke veranderingen. Monique had gelukkig een prettige manier van presenteren. Ze was kritisch en dat mag ook, maar gaf uiteindelijk op een positieve manier richtingen aan die we kunnen inslaan. Zo hebben we het jaar goed kunnen afsluiten en hebben we nu een mooie basis om dit schooljaar een aantal belangrijke verbeteringen te realiseren. Met uiteindelijk als doel dat onze school de kwalificatie krijgt die we verdienen."

Wat is Leren verbeteren?

Met het project Leren verbeteren hebben de VO-raad en de AOC Raad de afgelopen jaren scholen met zwakke en/of zeer zwakke afdelingen actief geholpen bij verbetertrajecten. Het project ondersteunt tevens scholen die gedurende één of twee jaren voldoende ophengsten hebben. Deze zogenaamde risicoscholen hebben een attentie of waarschuwing van de inspectie gekregen.

Leren verbeteren adviseert, ondersteunt, begeleidt en faciliteert uitwisseling en kennisdeling. Voor de drie doelgroepen bestaat een gebapt aanbod: voor de risicoscholen is lichte ondersteuning beschikbaar, voor zwakke scholen een uitgebreider aanbod en voor zeer zwakke scholen intensieve ondersteuning. In de meeste gevallen wordt gewerkt op basis van cofinanciering.

Het project werkt met een adviespool van achttien zeer ervaren en deskundige adviseurs (of schoolleiders). Deze adviseurs werken daar naast ook zelfstandig of voor een adviesbureau.

Christelijk College de Noordgouwe, locatie Hattem heeft voor twee afdelingen gebruik gemaakt van het ondersteuningsaanbod van Leren verbeteren. Per afdeling kan een zwakke school aanspraak maken op drie dagen ondersteuning. In dit geval heeft adviseur Monique Hoogduin dus zes dagen met en op de school gewerkt.

Bent u ook geïnteresseerd in ondersteuning door het project Leren verbeteren? Ga naar www.vo-raad.nl/lerenverbeteren voor meer informatie en aanmelden.